

FRIVILLIG VERN AV SKOG

- Lysakerdalen, Eiksmarka Tomtesameie

14/1-2025

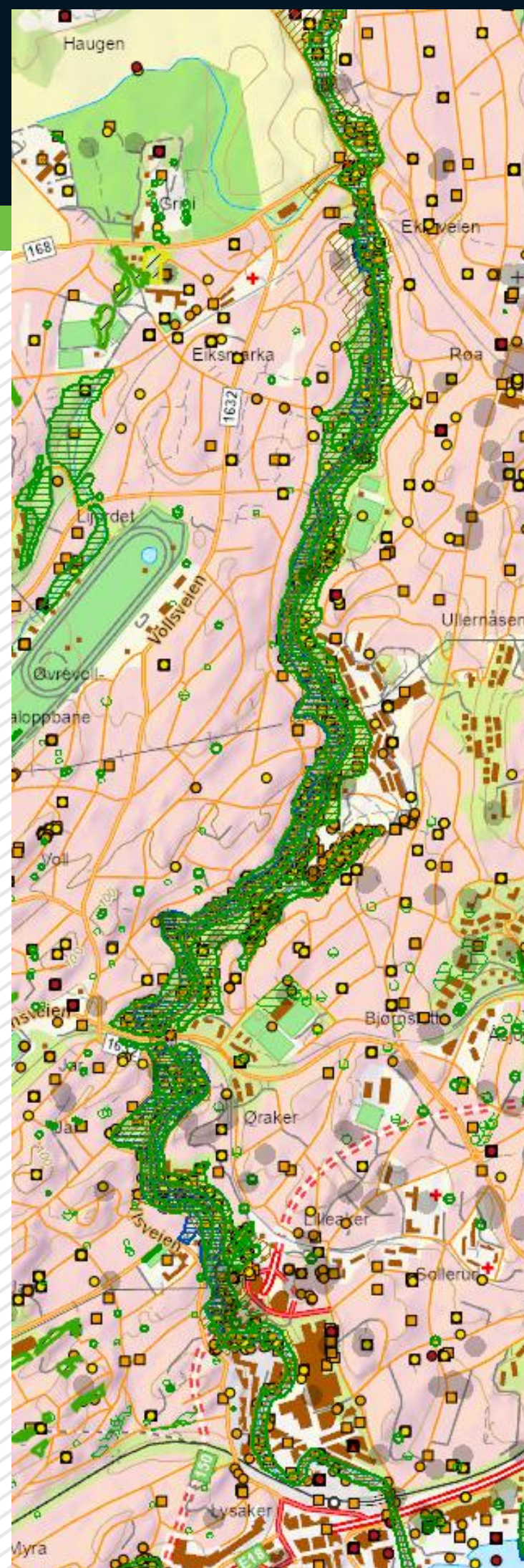
SVEIN EKANGER – SENIORRÅDGIVER

Eiksmarka Tomtesameie

- Gnr/bnr 33/4 – 62,1 dekar
- Registreringer på eiendommen:
 - Naturtyper:
 - Store, gamle trær – viktig
 - Rik edellauvskog – viktig
 - Rik blandingsskog i lavlandet – viktig
 - Arter:
 - Alm og ask
 - Sopper/kjuker
 - Karplanter
- Begrensninger på eiendommen:
 - Kommuneplan: Naturområde grønnstruktur – streng beskyttelse

Lysakerdalen

Tomtesameiet

Venstre: Naturbase / Høyre: Kommuneplan

Kommuneplan Bærum - Hensynssoner

39. Hensynssoner grønnstruktur H540 (pbl § 11-8 c)

39.1.1. Det bør legges særlig vekt på å ivareta terreng og vegetasjon, styrke turstiforbindelser for allmennheten og styrke åpen blågrønn infrastruktur innenfor hensynssonen.

39.1.2. Ved regulering innenfor hensynssoner H540 Grønnstruktur-B skal bekkeåpning og annen blågrønn infrastruktur sikres.

39.1.3. Ved plan og byggetiltak innenfor hensynssonen som berører kysten må hensynet til kyststi ivaretas jf. bestemmelsenes punkt 14.2.

40. Hensynssoner naturmiljø H560 (pbl § 11-8 c)

Det bør som hovedregel ikke gjøres tiltak innenfor hensynssone naturmiljø. Særlig vekt legges på å sikre naturverdiene i området. Det bør settes av buffersoner mellom viktige naturverdier og byggetiltak. Teknisk infrastruktur slik som ledninger, kabler og transformatorstasjoner bør ikke lokaliseres innenfor hensynssone naturmiljø.

Frivillig vern Lysakerdalen

- Prosess mellom tre parter:
 - Bærum kommune
 - Oslo kommune
 - Statsforvalteren
- To aktuelle privateiendommer:
 - Mustad Eiendom AS, Oslo
 - Eiksmarka Tomtesameie, Bærum

Frivillig vern av skog

- Naturreservat
 - Område vernet etter bestemmelsen i naturmangfoldloven med bl.a. forbud mot skogsdrift, bygge- og anleggsarbeid
- Friluftsområde
 - Område vernet etter bestemmelsen i markaloven med bl.a. forbud mot skogsdrift, bygge- og anleggsarbeid
- Frivillig vern av skog
 - Vern av skog som naturreservat eller friluftsområde gjennom frivillig avtale mellom skogeier og vernemyndigheter

Historikk og bakgrunn

- Samarbeidsprosjekt NSF – Miljødirektoratet
 - Pilotprosjekt fra 2002
 - Ordinær drift fra 2004
 - Nå enerådende ved vern av privatskog
 - Rundt 900 områder og over 2,5 millioner dekar skog vernet
- Bakgrunnen var årelange konflikter om vern (myndighetsstyrt vern/tvangsvern)

Stortinget 2016

- Vern for livet: Vern av 10 % av Norges skoger
 - **Frivillig vern for privat skog**
 - Myndighetsstyrt vern for Statskog og OvF
- Verdier i vekst: Gjennomføring av vern
 - Minst mulig effekt for avvirkningen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet
 - Vern gjennomføres primært på arealer som ikke er økonomisk drivbare eller av svært marginal betydning
 - Vern av områder med høy økologisk verdi

Prinsipper og rutiner

- Prinsipper for frivillig vern:
 - Vernemyndighetene definerer type skog som ønskes vernet
 - Skogeierorganisasjonene bruker dette for å avklare arealer som tilfredsstiller krav, og eiere som er interessert
 - Kontakt med skogeiere
 - Kontakt med skogbruksleder

Prosess frivillig vern

- Utredning av interesse for å starte prosessen
- Skogeier tilbyr areal
- Statsforvalteren kvalitetssikrer biologisk verdi og aksepterer tilbudet
- Skogtaksering og skogressurser
- Beregning av erstatning og forhandlinger
- Verneforskrift utformes gjennom forhandlinger
- Avtale om vern – underskrift og oppstart av rentetid
- Oppstartsmelding og offentlig høring
- Vedtak om vern ved kongelig resolusjon

Skogsamvirkets rolle

- Informasjon
- Styring på prosessen
- Sikre kvalitet
- Best mulig løsning for **avgrensning, verneforskrift og erstatning**
- «Garantist» for frivillighet
- Akseptabel saksbehandlingstid
- Erstatningsnivået viser «romslighet»
- Bistå skogeiere
 - Noen ser dette som en forretningsidé
 - Noen føler seg «tvunget inn i frivillighet»

Risiko ved frivillig vern

- Ved tilbud om utredning av frivillig vern blir det iverksatt naturfaglig kartlegging. Registreringer av arter og naturtyper havner i Artsdatabanken og Naturbase
 - For skogeiere som etter kartlegging sier nei til vern, kan de foretatte registreringene være til hinder for et framtidig, næringsrettet skogbruk
- Prosessen skal omfatte vernegrense, forskrift og erstatning før avtale kan inngås.
 - Skogeiere som ikke ønsker å inngå avtale om frivillig vern etter at alle faktorer er kjent, møter ingen form for krav eller tvang eller represalier fra naturvernmyndigheter
- **Risiko er knyttet til naturfaglig registrering**

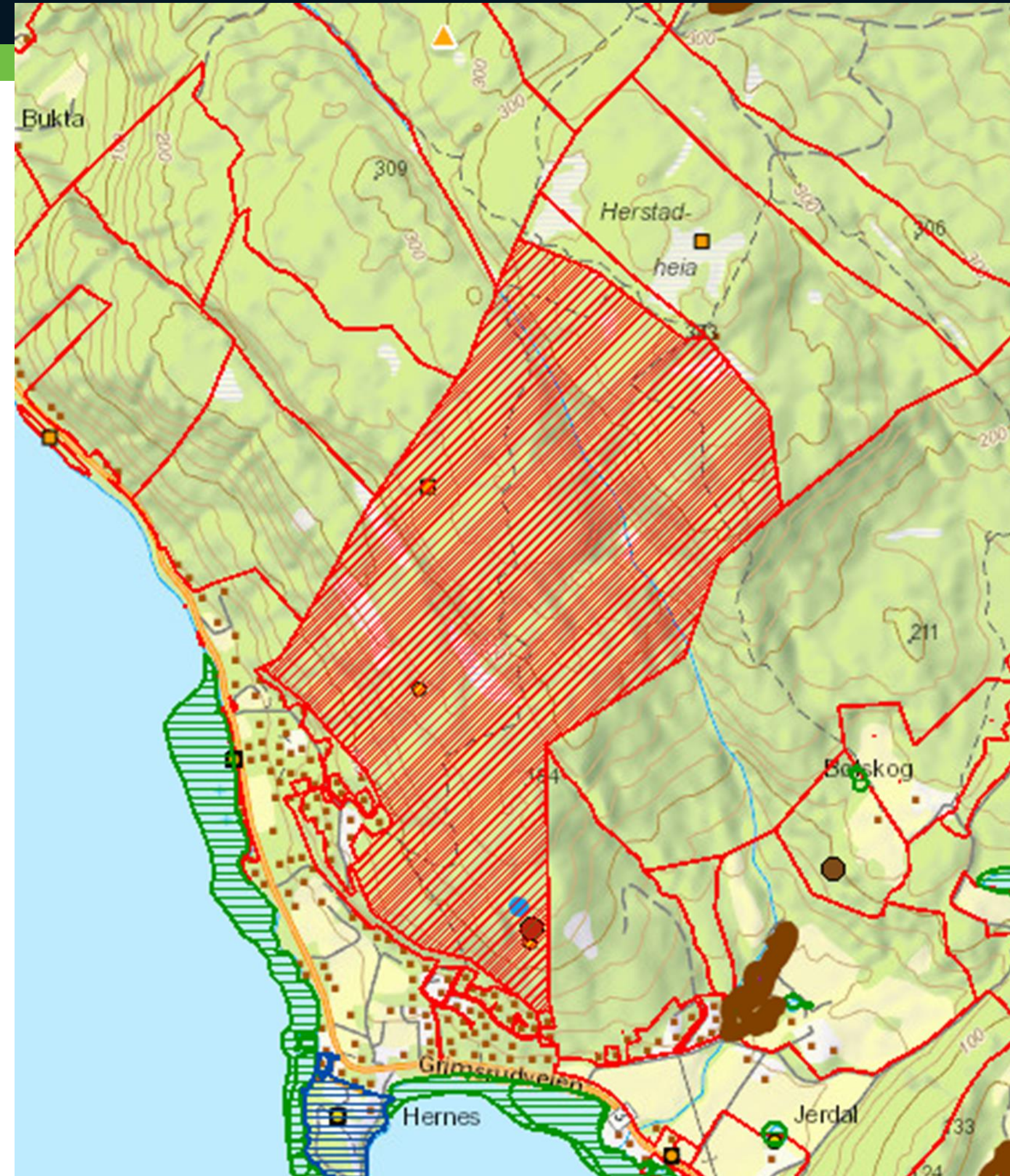
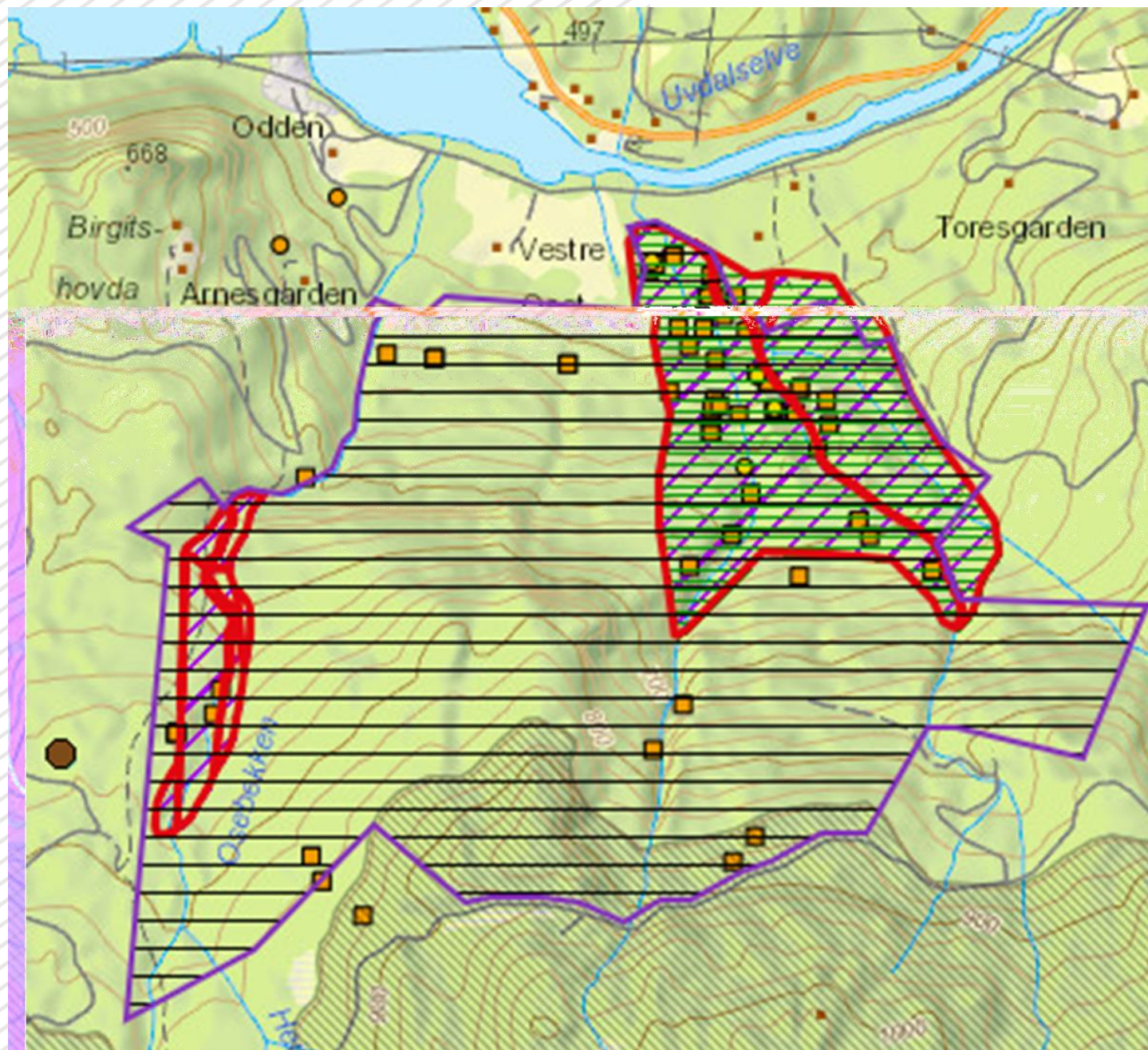
Hva er verneverdig?

Kriterier som vurderes

- Mangler i skogvernet (lavereliggende skog, høybonitets skog, rike skogtyper, sumpskog) – kriterier fastsatt av Miljødirektoratetet
- Størrelsen på området – områder over 10.000 dekar har egenverdi
- Under marin grense
- Høyproduktive arealer (god bonitet)
- Edellauvskog
- Gammel skog
- Liggende og stående død ved
- Sumpskog
- Registrerte arter (rødlistearter)
- Geografisk plassering – representativitet
- Mulig utvidelse av eksisterende reservater

Hva finnes av registreringer?

De tre viktige faktorene

- Avgrensning
- Verneforskrift
- Erstatning

Avgrensning

- Faktorer som vurderes ved avgrensning
 - Nøkkelbiotoper / MiS-figurer
 - Naturtyper
 - Artsregistreringer
 - Topografiske forhold, andre terrengforhold (vann, myr m.m.)
 - Driftsforhold for skogsdrift
 - Eiendomsgrenser
- Naturreservatet må få en funksjonell avgrensning
- Omkringliggende skog må ikke få forhindret driftsmuligheter
- Ulike vurderinger om skogsdrift, jakt, friluftsliv m.m. hos skogeiere gir ulik vektlegging av faktorer ved avgrensning

Verneforskrift

- Forskriften viser hvordan verneområdet kan utnyttes framover – viktig å være opptatt av hva som vil være tillatt:
 - Bygninger og installasjoner – bruk, vedlikehold, transport
 - Innmark – håndtering av kantsone mellom vern og dyrka mark
 - Veier, stier, løyper, sleper – kartfesting, beskrive bruk og behov
 - Jakt og fiske – jakt- og fiskestell
 - Beite
 - Saltsteiner
 - Transport – alle formål
 - Andre forhold?
- Standardisert verneforskrift – men lokal tilpasning

Vern av skog - engangserstatning

- Ekspropriasjonserstatningsloven
- Prinsipper fastsatt av Høyesterett
 - *Skogeier skal få erstattet det tapet han/hun lider ved vern. Påregnelig utnyttelse, dvs. tap skal beregnes for den virksomheten som pågår på eiendommen.*
 - *Skogerstatning beregnes ved at skogen drives slik en "forstandig skogbruker" ville ha drevet den.*
- Avtale mellom Miljødirektoratet (MD) og Norges Skogeierforbund (NSF) om forståelse og tolking av Høyesteretts prinsipper for erstatningsberegning
- Erstatningsforhandling skjer mellom to skogsakkyndige
 - Statens skogsakkyndig oppnevnt av MD
 - Skogeiers skogsakkyndig oppnevnt av Viken Skog i samråd med skogeierne

Generelle erstatningsregler

- Erstatning for skogressurser
 - Skogen båndlegges: "Full" erstatning
 - Vanskelig å påvise annen påregnelig utnytting, dermed vanskelig å oppnå generell "arealerstatning"
- Erstatning for andre forhold
 - Redusert jakt? – Ikke rettspraksis
 - Redusert utmarksbeite? – Ikke rettspraksis
 - Restriksjoner på kalking og dermed på fiske? – Lite aktuelt
 - Hytter? – Svært begrenset hva vi har fått til
 - Andre ulemper? – Vanskelig å identifisere og verdiberegne, viktig å få inn i forskrift

Erstatningsnivå

- Alt volum og alle trær beregnes erstattet
- Hvordan utvikler priser og kostnader seg i et perspektiv på 12 år? Erstatning må ligge på et godt og akseptabelt nivå i dag.
- Sterke tømmerprisendringer i 2022-2024 har gitt utfordrende erstatningsforhandlinger, men også økte erstatninger!
- Lettere å oppnå god økonomi på papiret enn i virkeligheten!
- Erstatning er skattefri inntekt mens ordinær inntekt av skogdrift er skattepliktig inntekt!
- Erstatning ligger i intervallet kr. 2 000 – kr. 15 000 pr. dekar, de fleste i intervallet kr. 5 000 – kr. 10 000. Bonitet og volum pr. dekar betyr mest!

Hva sier skogeierne?

- Mange ønsker informasjon
- De fleste som søker informasjon, ender opp med å tilby areal til utredning for vern
- Skogeiere som har vært inne i konfliktfylte tvangsvernsaker tidligere, har tendens til vegring – men mange av de gamle konfliktområdene har også blitt vernet gjennom frivillig vern
- Noen få skogeiere har hoppet av prosessen – har ikke ønsket å binde seg